

Skatt og miljøkrav kan kvele havbruket

Miljøkrav og særskatt er ikke nytt for havbruksnæringen. Mer av det samme kan kvele verdiskaping og sysselsetting.

Kritiske kommentarer om havbruksnæringens bidrag til fellesskapet har vært temaet i to kronikker i DN i vinter, først fra professor Anders Skonhoft ved NTNU (19. desember) og så fra stipendiat Gøril Bjerkan ved UiO (7. februar). Begge tar opp relevante temaer som skatt og miljø, men de føyer seg samtidig inn i en argumentasjon som kan kvele en fremtidsnæring.

Langs den grisgrendte kysten vår er det ikke flust med alternative muligheter til å erstatte reduserte eksportinntekter fra «olja» og sikre nye skatteinntekter. Havbruk er et av de beste kortene våre. Men vi må være ærlige på at havbruk er vanskelig. Det er store biologiske og miljømessige utfordringer som vil kreve svære investeringer i ny kunnskap og innovasjoner.

Nettopp fordi havbruk er vanskelig og spesialisert og fordi vi har bygget et innovasjonssystem, har et lite høykostland som Norge en sjanse til å være globalt konkurransedyktig. I mange andre næringer har vi ikke denne muligheten.

I de fleste sektorer er Norge nemlig en kunnskapsmessig «rævdilter». Vi bruker og tilpasser teknologiske løsninger som er utviklet og produsert i andre land. Men havbruk er faktisk en næring hvor vi med rette kan si at

Innlegg Bård Misund og Ragnar Tveterås

Ragnar Tveterås,
professor, Handels-
høgskolen ved UiS

Bård Misund,
førsteamanuensis,
Handelshøgskolen ved
UiS

Norge er globalt verdensledende. Vi er globalt overrepresentert i publisering av ny forskning og har ledende forskningsmiljøer. Næringen her hjemme leder an gjennom å innovere i fiskefôr, fiskehelse, utstyrsteknologi og automatisering. Biologiske og miljømessige utfordringer i havbruk har tvunget frem nyvinninger i et omfang som man knapt har sett maken til. Bare lakselus har stimulert til flere titall innovasjoner.

Laksenæringen begynte på 1970-tallet med gratis tilgang til oppdrettslokalteter. Men det er historie. Med dagens særavgift til havbruksfondet må oppdrettere betale 500-800 millioner kroner for produksjonsvekst

Havbruksnæringen her hjemme leder an gjennom å innovere i fiskefôr, fiskehelse, utstyrsteknologi og automatisering. Biologiske og miljømessige utfordringer i havbruk har tvunget frem nyvinninger i et omfang som man knapt har sett maken til, skriver artikkelforfatterne. Foto: Aleksander Nordahl

tilsvarende én oppdrettslokaltet. Beløpet går i sin helhet tilbake til samfunnet, hvorav 80 prosent til kystkommunene. I tillegg betaler næringen og dens ansatte mange milliarder i skatt på overskudd, arbeidsgiveravgift, skatt på lønn, etc.

På toppen av dette kommer milliarder i skatteinntekter fra leverandører og ringvirkninger. Noen syns dette er for lite skatt. Noen syns også at havbruk ikke skal ha et miljømessig fotavtrykk.

Vår økonomi og velferd er basert på avveininger mellom verdiskaping og miljømessige fotavtrykk, og den avhenger av

en god balanse mellom skattlegging og lønn til kapital og arbeidskraft.

De fortjenestemarginene som lakseoppdrett har hatt de siste årene, er ikke permanente. Økonomiske gravitasjonskrefter i markedene vil gi betydelig lavere marginer på sikt. Samtidig må næringen de neste årene investere flere titall milliarder kroner for at produksjonen skal vokse på en miljømessig bærekraftig måte, til nivåer som den norske økonomien trenger og som våre politiske myndigheter har visjoner om.

Å finne den gode balansen når

det gjelder miljøkrav og fordeling av inntekter mellom næring og samfunn er en krevende øvelse, og balansen endrer seg over tid. Lakse- næringen er blitt påført stadig strengere miljøkrav og må betale stadig mer særskatt for å øke produksjonen.

Det er bare å stramme disse to tommeskruene ytterligere hvis man ønsker å kvele verdiskaping og sysselsetting langs kysten.

Bård Misund, førsteamanuensis, Handelshøgskolen ved UiS, og **Ragnar Tveterås**, professor, Handelshøgskolen ved UiS

La oss tørre å satse på crowdfunding

Crowdfunding, eller folkefinansiering, er ikke noe nytt og skummelt. Norske lokalsamfunn har drevet med folkefinansiering i flere århundrer, men aldri før med en så avansert teknologisk plattform som i dag. Den gjør det mulig å finansiere naboens gode forretningsidé, et spennende kulturprosjekt i hjembyen eller et hundehotell på Skedsmokorset.

Digitalisering har skalert folkefinansiering på en måte som det ikke var mulig tidligere. Reglene som styrer folkefinansiering er imidlertid oppstykket og på mange punkter uklare. I valgkampen tok Venstre til orde for å bedre vilkårene for norsk folkefinansiering, og i regjeringss-

erklæringen fikk vi Høyre og Frp med på prosjektet.

Dagens regelverk for folkefinansiering er komplisert og oppstykket. Dels reguleres næringen i verdipapirhandelloven, dels i lov om forvaltning av alternative investeringsfond og dels i finansforetaksloven. Det er også uklart når konsesjonsplikten slår inn i henhold til finansforetaksloven, noe som skaper usikkerhet for crowdfundingmiljøet i Norge.

Crowdfunding har i mellomtiden blitt en utbredt finansieringsform i nabolandet vårt, Finland, og også til dels i Sverige og Danmark. I Finland har de etablert et eget regelverk for

folkefinansiering, som legger tydelige rammer for en næring i vekst. I Sverige har fokuset vært forenkling og presisering av eksisterende lovverk. Begge tiltak har hatt positive effekter for folkefinansiering i våre nordiske naboland.

I valgkampen var Venstre tidlig på banen med å kreve forenkling for norsk folkefinansiering. I høst omhandlet et av de aller første forslagene Venstre leverte på Stortinget om bedre vilkår for crowdfunding. Da Jeløyaplattformen ble undertegnet, var vi fornøyd med å få med oss de to andre regjeringspartiene på at vi skulle forenkle det norske regelverket for folke-

finansiering. Nå behandler Stortingets finanskomité Venstres representantforslag om folkefinansiering, og høringen ga gode innspill på hva som bør gjøres. Den videre innretningen av dette skal avgjøres av Stortinget før sommeren.

Jeg mener vi på lengre sikt må få på plass et EU-regelverk for crowdfunding, men at vi samtidig i mellomtiden kan gjøre mye for å bedre vilkårene her hjemme.

Vi på Stortinget må selv forenkle reglene og presisere betydningen av «enkelstående tilfeller» i finansforetaksloven. Samtidig må vi sikre investoren; og eksemplene vi da bør

bygge på er de fra Sverige og Finland. Vi må tørre å bruke sandkassemetoden for å teste forenklingforslag før de blir satt ut i livet.

Crowdfunding kan revolusjonere finansieringen av norske gründere og kulturprosjekter.

Jeg håper forslaget vårt flertall på Stortinget. For hvis vi lykkes med lovarbeidet er det ingen grunn til at crowdfunding ikke skal være like stort i Norge som i Finland.

Abid Q. Raja (V), stortingsrepresentant, finanspolitisk talsmann i Venstre